

Έρευνα: Θεσμικά πλαίσια για την κάνναβη στην Ευρώπη και τον κόσμο.

Οι πολιτικές και οι νομοθεσίες γύρω από την κάνναβη επηρεάζονται σε παγκόσμιο επίπεδο από τις νομικές συστάσεις της Συνθήκης του ΟΗΕ για τα Ναρκωτικά που ισχύει από το 1961 και κατατάσσει την κάνναβη στην κατηγορία των ελεγχόμενων (παράνομων) ουσιών μαζί με άλλα φυτά όπως η παπαρούνα του οπίου, τα φύλλα της κόκας, αλλά και τα παράγωγά τους.

Στην πραγματικότητα πολλές χώρες εφαρμόζουν πλέον τις δικές τους νομικές πρωτοβουλίες και τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια πολύ αισιόδοξη κινητικότητα σε παγκόσμιο επίπεδο σε ότι αφορά την αποποινικοποίηση ή τη νομιμοποίηση της κάνναβης για ιατρική και ευφορική χρήση μέσω διαφορετικών μοντέλων. Οι πολιτικές που δίνουν έμφαση στην δημόσια υγεία, την μείωση της βλάβης, τα επιστημονικά δεδομένα και την πρόληψη κερδίζουν συνεχώς έδαφος.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν υπάρχει ένα ενιαίο πλαίσιο για την κάνναβη, είτε για την ιατρική είτε για την ευφορική χρήση με αποτέλεσμα να έχουμε ένα μωσαϊκό από πολλές και διαφορετικές προσεγγίσεις. Ενώ κάποιες χώρες εμμένουν στην ποινικοποίηση και την καταστολή, περίπου 14 χώρες στην ευρύτερη Ευρώπη έχουν αποποινικοποιήσει ή νομιμοποιήσει την κάνναβη κυρίως για ιατρική χρήση, ή δείχνουν ανεκτικότητα, ή έχουν ανακοινώσει νομοθετικές πρωτοβουλίες για το αμέσως επόμενο διάστημα. Ας δούμε μερικές από τις πιο χαρακτηριστικές περιπτώσεις:

Η Πορτογαλία έχει αποποινικοποιήσει την κατοχή και προσωπική χρήση κάνναβης (και όλων των ουσιών) από το 2001 με θεαματικά αποτελέσματα σε ότι αφορά την μείωση της βλάβης και των προβληματικών χρηστών, την μείωση της χρήσης κάνναβης και ουσιών γενικότερα. Η κατοχή μέχρι 25 γραμμαρίων κάνναβης (ή η ποσότητα που χρειάζεται ένας χρήστης για 1 εβδομάδα) είναι αποποινικοποιημένη, η καλλιέργεια για προσωπική χρήση αν και δεν είναι νόμιμη, είναι ανεκτή. Δεν υπάρχει ακόμα ειδική πρόβλεψη για την ιατρική χρήση, αν και έχουν κατατεθεί σχέδια νόμου στην Βουλή και υπάρχει δημόσιος διάλογος πάνω στο θέμα.

Στην **Ισπανία** έχει αποποινικοποιηθεί η καλλιέργεια (μέχρι 4 φυτά) και κατοχή κάνναβης για προσωπική χρήση από ενήλικες (σε κλειστούς χώρους) ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 2000, ενώ τα τελευταία χρόνια έχει ρυθμιστεί η νόμιμη διανομή μέσα από τις 500 περίπου κοινωνικές λέσχες κάνναβης που έχουν δημιουργηθεί σε διάφορες περιοχές της χώρας. Η πώληση εκτός ελεγχόμενων χώρων και η μεταφορά της κάνναβης είναι παράνομη. Η αγορά, κατοχή και χρήση σε δημόσιους χώρους είναι πταίσμα που αντιμετωπίζεται με κατάσχεση της ποσότητας και πρόστιμο. Η πώληση σπόρων και κλώνων είναι νόμιμη αρκεί να μην γίνεται σε δημόσια θέα. Οι ασθενείς μπορούν να καλλιεργούν το φάρμακο τους ή να συμμετέχουν σε ιατρικές λέσχες κάνναβης τις οποίες έχουν ή συμμετέχουν ιατροί. Ο ιατρικός κόσμος μπορεί να συνταγογραφεί κάνναβη, ιδιαίτερα στην Καταλονία όπου από το 2001 έχει αποποινικοποιήσει την ιατρική χρήση της κάνναβης, και από το 2005 έχει αναπτύξει κρατικό πρόγραμμα χορήγησης του εισπνεόμενου φαρμάκου από κάνναβη Sativex.

Στην **Ιταλία** η ιατρική χρήση της κάνναβης έγινε νόμιμη το 2007, ενώ το 2014 με νόμο έγινε νόμιμη και πιο εύκολη η συνταγογράφηση κάνναβης από τους γενικούς ιατρούς. Το κόστος μπορεί να καλύπτεται από την Περιφερειακό Σύστημα Υγείας και για να μειωθούν τα έξοδα εισαγωγών φαρμάκων από κάνναβη το Ιταλικό κράτος αποφάσισε το 2015 την καλλιέργεια ιατρικής κάνναβης από τον στρατό για ένα συγκεκριμένο αριθμό εγγεγραμμένων ασθενών. Η κατοχή μικρών ποσοτήτων κάνναβης για προσωπική χρήση είναι αποποινικοποιημένη εδώ και πολλά χρόνια στην Ιταλία, με εξαίρεση την περίοδο του Μπερλουσκόνι, και ενώ η αυτοκαλλιέργεια δεν επιτρέπεται από το νόμο, παρόλα αυτά τα τελευταία χρόνια υπάρχει ανοχή (για 1 φυτό σύμφωνα με το Ανώτατο Δικαστήριο) και έχουν ανοίξει κοινωνικές λέσχες κάνναβης σε διάφορες πόλεις. Η Ιταλική αγορά κάνναβης αποτιμάται στα 30 δισεκατομμύρια ευρώ το χρόνο.

Η Αυστρία ήδη από το 1971 έχει νόμο που διαχωρίζει την προσωπική χρήση από την εμπορική διακίνηση ουσιών, με έμφαση στην θεραπεία και όχι στην φυλάκιση των χρηστών. Το 1980 η μείωση της βλάβης επικράτησε και με νόμο έναντι της ποινικοποίησης. Σύμφωνα με νόμο του 2016 είναι πλέον αποποινικοποιημένη η προσωπική χρήση και η κατοχή μέχρι 5 γραμμαρίων κάνναβης, ενώ από το 2008 οποιοσδήποτε αριθμός φυτών μπορεί να δικαιολογηθεί για προσωπική χρήση αν και εξακολουθεί να είναι παράνομη η καλλιέργεια με πιο αυστηρές ποινές για τους διακινητές. Η ιατρική χρήση της κάνναβης είναι θεωρητικά αποποινικοποιημένη από το 2008 και νόμος επιτρέπει μόνο στο κράτος την καλλιέργεια για ιατρικούς και ερευνητικούς σκοπούς. Η

πώληση του φυτού για ιατρική χρήση δεν επιτρέπεται, αλλά πωλούνται νόμιμα συνθετικά σκευάσματα κάνναβης όπως το Dronabinol (με THC) και το Sativex (με THC και CBD) τα οποία συνταγογραφούνται. Το κόστος για τους ασθενείς ξεπερνάει τα 1000 ευρώ τον μήνα με αυτά τα σκευάσματα, ενώ δεν καλύπτονται πάντα από τις ασφαλιστικές. Η αυτοκαλλιέργεια για ιατρική χρήση δεν επιτρέπεται, αν και ασθενείς έχουν αθωωθεί στα δικαστήρια για περιπτώσεις καλλιέργειας. Με τον νόμο του 2016 δημιουργήθηκε ένα νομικό παράθυρο για την πώληση κάνναβης από φαρμακεία.

Στο **Βέλγιο** σύμφωνα με Υπουργική Απόφαση του 2005, η κατοχή 3 γραμμαρίων κάνναβης είναι αποποινικοποιημένη για όλους τους ενήλικες, όπως και η καλλιέργεια ενός φυτού. Χάρη σε αυτή την απόφαση δημιουργήθηκε η πρώτη κοινωνική λέσχη κάνναβης στην Αμβέρσα το 2006.

Στην **Τσεχία** η ιατρική χρήση της κάνναβης νομιμοποιήθηκε το 2013 και πλέον συνταγογραφείται αν και δεν καλύπτεται ασφαλιστικά. Οι ασθενείς μπορούν να εισάγουν μέχρι 30 γραμμάρια το μήνα φαρμακευτικής κάνναβης από την Ολλανδία (Bedrocan). Η κατοχή μέχρι 5 γραμμαρίων κάνναβης έχει αποποινικοποιηθεί για όλους τους ενήλικες, όπως και η καλλιέργεια μέχρι 5 φυτών με νόμο από το 2010, ενώ υπάρχει ένα ανεκτικό πλαίσιο ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 2000. Η Τσεχία θέλει να αποκτήσει ηγετικό ρόλο σε ότι αφορά την ιατρική έρευνα για την κάνναβη στην Ευρώπη και φιλοξενεί πλέον ένα από τα μεγαλύτερα επιστημονικά συνέδρια για την ιατρική χρήση της κάνναβης.

Στην **Φιλανδία** οι εγγεγραμμένοι ασθενείς μπορούν από το 2010 να αγοράσουν φαρμακευτικά σκευάσματα (Bedrocan, Sativex) από 27 αδειοδοτημένα φαρμακεία.

Στην **Νορβηγία** η κατοχή μέχρι 15 γραμμαρίων θεωρείται για προσωπική χρήση και αντιμετωπίζει μόνο χρηματικό πρόστιμο αν δεν επαναληφθεί (η σύλληψη). Επίσης κυκλοφορεί νόμιμα στα φαρμακεία και συνταγογραφείται η κάνναβη της Bedrocan και το σκεύασμα Bediol.

Στην **Δανία** επιτρέπεται η συνταγογράφηση και εισαγωγή φαρμακευτικών σκευασμάτων από κάνναβη με ειδική άδεια για τους ασθενείς από το 2002.

Στην **Γερμανία** η κατοχή κάνναβης σε ομοσπονδιακό επίπεδο δεν είναι νόμιμη, αλλά η χρήση είναι νόμιμη καθώς η αυτοπροσβολή δεν θεωρείται αδίκημα. Σε αυτή τη βάση πολλά κρατίδια έχουν αποποινικοποιήσει την κατοχή για προσωπική χρήση και τα όρια ποσοτήτων που επιτρέπονται κυμαίνονται από 6 έως 15 γραμμάρια (πχ στο Βερολίνο). Οι ασθενείς από το 2005 προμηθεύονται νόμιμα την κάνναβη της Bedrocan από την Ολλανδία, αλλά μόλις το 2016 με απόφαση του Ομοσπονδιακού Κρατιδίου μπορούν να την καλλιεργούν για προσωπική ιατρική χρήση καθώς το μηνιαίο κόστος των 800-1000 ευρώ με τα προϊόντα της Bedrocan είναι απαγορευτικά για αρκετούς ασθενείς και δεν καλύπτονται από το εθνικό σύστημα υγείας. Υπάρχει έντονη συζήτηση επίσης τελευταία για την ίδρυση κρατικού φορέα που θα ρυθμίσει νόμιμα την ιατρική χρήση (καλλιέργεια και διάθεση) της κάνναβης στην Γερμανία.

Στην **Ολλανδία** δραστηριοποιείται η Bedrocan που παράγει από το 2005 κάνναβη για ιατρική χρήση (6 ποικιλίες, 7.5-18 ευρώ/γραμμάριο) με ειδική άδεια από το κράτος και προμηθεύει 4.000 ασθενείς στην Ολλανδία και άλλους τόσους σε Γερμανία, Φιλανδία, Ιταλία, Νορβηγία, Τσεχία και Καναδά. Η ιατρική χρήση της κάνναβης είναι νόμιμη και από το 2003 συνταγογραφείται από τους γιατρούς αν και δεν καλύπτεται από το ασφαλιστικό σύστημα. Η Ολλανδία είναι γνωστή για την ανεκτική πολιτική που εφαρμόζει ήδη από την δεκαετία του 1970 με την κάνναβη και την λειτουργία των coffeshops. Η νομοθεσία της είναι ιδιαίτερη καθώς η κατοχή μέχρι 5 γραμμαρίων κάνναβης είναι νόμιμη, ενώ η ίδια ποσότητα ανά άτομο μπορεί να πωληθεί νόμιμα από τα coffeshop (με κόστος από 5 έως 25 ευρώ το γραμμάριο) που δεν μπορούν να έχουν περισσότερα από 500 γραμμάρια κάνναβης μέσα στο κατάστημα. Η καλλιέργεια για προσωπική χρήση μέχρι 5 φυτά είναι αποποινικοποιημένη, αλλά η πιο μαζική καλλιέργεια (για την κάλυψη των αναγκών των coffeshop) δεν είναι νόμιμη. Η δημόσια χρήση επίσης απαγορεύεται.

Στην **Αγγλία** η ιατρική χρήση της κάνναβης δεν έχει νομιμοποιηθεί, αλλά κυκλοφορεί νόμιμα ένα συνθετικό σκεύασμα κάνναβης που παράγεται εκεί. Το Sativex έχει εγκριθεί σε 18 Ευρωπαϊκές χώρες και σε 8 από αυτές (Αγγλία, Ισπανία, Γερμανία, Ιταλία, Δανία, Σουηδία, Αυστρία, Τσεχία) κυκλοφορεί ήδη νόμιμα. Αν και το εθνικό σύστημα υγείας της Αγγλίας καλύπτει το Sativex για σκλήρυνση κατά πλάκας, παρόλα αυτά οι γιατροί δεν το

συνταγογραφούν ευρέως, κυρίως λόγω του κόστους του που υπολογίζεται γύρω στις 5.600 λίρες Αγγλίας η ετήσια θεραπεία ανά ασθενή. Η εταιρία που το παράγει καλλιεργεί 2 θερμοκήπια με ετήσια παραγωγή 20.000 κιλά κάνναβης και εξυπηρετεί 10-15.000 ασθενείς. Το τελικό προϊόν βγαίνει στην αγορά με μια τιμή που κυμαίνεται από 600 έως 900 ευρώ τα 30ml (3 γραμμάρια) που είναι η ενδεδειγμένη δόση για 1 μήνα. Το παράδοξο με τη νομοθεσία στην Αγγλία είναι ότι το Sativex που είναι φαρμακευτικό παράγωγο της κάνναβης είναι νόμιμο, αλλά το ίδιο το φυτό δεν είναι. Από το 2004 έως το 2009 η κάνναβη είχε "πέσει" στην κατηγορία C των ελεγχόμενων ουσιών και ουσιαστικά είχε αποποινικοποιηθεί.

Η **Γαλλία** ακολουθεί αυστηρή νομοθεσία σε ότι αφορά την κατοχή, χρήση, καλλιέργεια και πώληση κάνναβης, αλλά από το 2013 έχει κάνει νόμιμη τη χρήση φαρμακευτικών σκευασμάτων από κάνναβη με συνταγή από γιατρό.

Στην **Μάλτα** από το 2014 σκευάσματα και φαρμακευτικά συμπυκνώματα κάνναβης για ιατρική χρήση θα πωλούνται από τα φαρμακεία, κατόπιν συνταγογράφησης από γιατρό. Η κατοχή μέχρι 3.5 γραμμαρίων κάνναβης και η καλλιέργεια ενός φυτού για προσωπική χρήση έχει αποποινικοποιηθεί και αντιμετωπίζει μόνο μικρό χρηματικό πρόστιμο.

Η **Κροατία** έχει αποποινικοποιήσει την κατοχή για προσωπική χρήση κάνναβης από το 2013 (η καλλιέργεια και πώληση απαγορεύεται) διαχωρίζοντας τις ουσίες σε μαλακές και σκληρές, ενώ από το 2015 έχει νομιμοποιήσει τη χρήση φαρμάκων από κάνναβη για ασθενείς με καρκίνο, σκλήρυνση κατά πλάκας και AIDS.

Η **Σλοβενία** έχει νομιμοποιήσει την ιατρική χρήση των κανναβινοειδών και των φαρμακευτικών σκευασμάτων από κάνναβη το 2014, ενώ η κατοχή μικρών ποσοτήτων κάνναβης για προσωπική χρήση είναι αποποινικοποιημένη. Η **Ρουμανία** και η **ΠΓΔΜ** έχουν νομοθετήσει πρόσφατα για τη νομιμοποίηση φαρμακευτικών σκευασμάτων από κάνναβη ή την ιατρική χρήση των κανναβινοειδών, αν και το ίδιο το φυτό παραμένει παράνομο και η χρήση του ποινικοποιημένη. Στην **Εσθονία** η κατοχή μέχρι 7.5 γραμμαρίων κάνναβης θεωρείται ότι προορίζεται για προσωπική χρήση, έχει αποποινικοποιηθεί και επιβάλλεται μόνο χρηματικό πρόστιμο.

Η **Ελβετία** εφαρμόζει ήδη από την δεκαετία του 1990 ανεκτικούς νόμους ως προς την κάνναβη με έμφαση στη μείωση της βλάβης, τη θεραπεία και την πρόληψη, αλλά και μεγάλη παράδοση στην καλλιέργεια. Το 2013 αποποινικοποίησε την κατοχή μέχρι 10 γραμμαρίων κάνναβης (που τιμωρείται όμως με πρόστιμο), ενώ μερικά καντόνια έχουν ανεκτική πολιτική σε ότι αφορά την καλλιέργεια για προσωπική χρήση συγκεκριμένου αριθμού δέντρων. Τέσσερις μεγάλες πόλεις έχουν δείξει επίσης ενδιαφέρον για την θεσμοθέτηση των κοινωνικών λεσχών κάνναβης, ως ένα αποτελεσματικό μοντέλο για την διάθεση κάνναβης. Η Ελβετία δεν έχει συγκεκριμένο νόμο για την ιατρική χρήση της κάνναβης αν και από το 2013 επιτρέπεται η εισαγωγή Sativex και Dronabinol.

Σε διεθνές επίπεδο, το **Ισραήλ** είναι πρωτοπόρο στην έρευνα γύρω από τις ιατρικές εφαρμογές της κάνναβης και των κανναβινοειδών εδώ και δεκαετίες. Εκεί έχουν ανακαλυφθεί τα πιο σημαντικά κανναβινοειδή, όπως η τετραυδροκανναβινόλη (THC) και η κανναβιδιόλη (CBD). Από το 2007 έχει νομιμοποιήσει την ιατρική εφαρμογή της κάνναβης και 8 εταιρείες με αποκλειστική άδεια από το κράτος που απασχολούν 160 υπαλλήλους παράγουν 9.000 κιλά ετησίως για 22.000 εγγεγραμμένους ασθενείς. Οι ασθενείς μπορούν να καλύψουν το κόστος της θεραπείας από τα ασφαλιστικά τους ταμεία.

Η **Ουρουγουάη** έγινε η πρώτη χώρα στον κόσμο που νομιμοποίησε πλήρως την κατοχή, καλλιέργεια, διανομή και χρήση της κάνναβης στο τέλος του 2013. Αν και ο νόμος δεν έχει εφαρμοστεί ακόμα πλήρως, δίνει παρόλα αυτά τη δυνατότητα στους ενήλικες πολίτες της χώρας στην αυτο-καλλιέργεια 6 θηλυκών φυτών ή την ετήσια παραγωγή 480 γραμμαρίων κάνναβης, την συμμετοχή σε κοινωνικές λέσχες κάνναβης που καλλιεργούν μέχρι 99 φυτά για τα μέχρι 45 μέλη τους, ή την αγορά από κρατικά αδειοδοτημένα καταστήματα πώλησης (φαρμακεία) μέσα από την συμμετοχή σε κρατικό πρόγραμμα για την προμήθεια 40 γραμμαρίων κάνναβης τον μήνα προς 1 δολάριο το γραμμάριο. Με αυτό τον τρόπο η Ουρουγουάη θέλει να καταπολεμήσει το οργανωμένο έγκλημα, να ρυθμίσει την παραγωγή, να κοινωνικοποιήσει και να φορολογήσει την διανομή της κάνναβης.

Στις **ΗΠΑ** αν και σε ομοσπονδιακό επίπεδο η κάνναβη είναι στην λίστα των παράνομων ουσιών, 18 πολιτείες την έχουν αποποινικοποιήσει, 24 Πολιτείες έχουν νομιμοποιήσει την ιατρική χρήση της κάνναβης, ενώ 4 από αυτές

έχουν νομιμοποιήσει και την ευφορική- ψυχαγωγική, κάνοντας χρήση του θεσμού των δημοψηφισμάτων. Ήδη από το 1996 όπου η Καλιφόρνια νομιμοποίησε πρώτη την ιατρική χρήση, στις 24 Πολιτείες όσοι δηλώνουν ασθενείς και βγάζουν ειδική κάρτα- άδεια από γιατρό μπορούν να προμηθευτούν νόμιμα κάνναβη από ειδικά καταστήματα- φαρμακεία (dispensaries). Στις 4 πολιτείες που είναι καθολικά νόμιμη η κάνναβη δεν χρειάζεται άδεια γιατρού για την αγορά από τα ειδικά καταστήματα. Στις περισσότερες πολιτείες είναι νόμιμη και η αυτοκαλλιέργεια. Μέσα στο 2016 αναμένεται να ψηφίσουν άλλες 20 πολιτείες για τη νόμιμη ψυχαγωγική χρήση, ενώ ο ιατρικός σύλλογος της Καλιφόρνια τάχθηκε πρόσφατα υπέρ της νόμιμης ψυχαγωγικής χρήσης στην πολιτεία γιατί κάθε υπεύθυνη χρήση της κάνναβης είναι θεραπευτική. Στις ΗΠΑ έχει επικρατήσει ένα πιο εμπορικό μοντέλο που έχει προσελκύσει μεγάλους επενδυτές. Μόνο στην Καλιφόρνια η βιομηχανία της ιατρικής κάνναβης εξυπηρετεί περισσότερους από 572 χιλιάδες ασθενείς, αποτιμάται στα 1.5 δισεκατομμύρια δολάρια και απασχολεί χιλιάδες εργαζομένους. Η συνολική αγορά της κάνναβης στις ΗΠΑ υπολογίζεται ότι θα φτάσει τα 37-44 δισεκατομμύρια δολάρια μέχρι το 2020 και θεωρείται ο πιο ραγδαία αναπτυσσόμενος κλάδος της Αμερικανικής οικονομίας.

Συγκεκριμένες περιοχές του **Καναδά** έχουν μεγάλη παράδοση στην καλλιέργεια και κατανάλωση κάνναβης αν και δεν είναι ακόμα νόμιμη σε εθνικό επίπεδο. Σε τοπικό επίπεδο η κατοχή και προμήθεια κάνναβης είναι ουσιαστικά αποποινικοποιημένη ή σχεδόν νόμιμη σε αρκετές πόλεις, όπως και η αυτοκαλλιέργεια μικρού αριθμού δέντρων. Από το 2001 λειτουργούν ειδικά καταστήματα πώλησης ιατρικής κάνναβης σε διάφορες πόλεις (που καλλιεργούν επίσης κάνναβη), τα οποία εξυπηρετούν 70-80.000 ασθενείς που μπορούν να εισάγουν επίσης φαρμακευτικά σκευάσματα κάνναβης (Sativex, Cesamet) από το εξωτερικό. Οι εγγεγραμμένοι ασθενείς μπορούν να δικαιολογήσουν το κόστος της ιατρικής κάνναβης φορολογικά. Νόμος του 2013 επέβαλε οι ασθενείς να μπορούν να προμηθευτούν κάνναβη μόνο από αδειοδοτημένα καταστήματα αλλά να μην μπορούν πλέον να καλλιεργούν οι ίδιοι. Αυτός ο νόμος κρίθηκε αντισυνταγματικός πρόσφατα από το Ομοσπονδιακό Δικαστήριο που έκρινε ότι όλοι οι ασθενείς μπορούν να καλλιεργούν το φάρμακό τους και κάλεσε τη νέα κυβέρνηση να παρουσιάσει ένα άλλο νόμο. Η νέα κυβέρνηση έχει δεσμευτεί να αλλάξει τη νομοθεσία την άνοιξη του 2017 σε ένα πλαίσιο που θα αποποινικοποιήσει την χρήση και θα ρυθμίσει νόμιμα την κάνναβη.

Η **Αυστραλία** έγινε άλλη μια χώρα που νομιμοποίησε πρόσφατα την ιατρική χρήση της κάνναβης, τη χρήση φαρμακευτικών σκευασμάτων από κάνναβη, καθώς και την καλλιέργεια και προμήθεια ιατρικής κάνναβης από αδειοδοτημένα καταστήματα και παραγωγούς. Η ψυχαγωγική χρήση είναι παράνομη σε ομοσπονδιακό επίπεδο, αλλά μερικές πολιτείες έχουν αποποινικοποιήσει την κατοχή και την αυτοκαλλιέργεια για προσωπική χρήση ορισμένου αριθμού δέντρων εδώ και αρκετά χρόνια.

Εν συντομία οι εξελίξεις στην Λατινική Αμερική:

Στην **Χιλή** υπάρχει από το 2004 η μεγαλύτερη κρατικά ελεγχόμενη καλλιέργεια κάνναβης για ιατρική χρήση. Παράγει 1.5 τόνους κάνναβη το χρόνο για περίπου 4.000 ασθενείς. Από το 2015 η κατοχή κάνναβης για προσωπική (ευφορική) και για ιατρική χρήση είναι αποποινικοποιημένη.

Στην **Κολομβία** ο Πρόεδρος της χώρας νομιμοποίησε την ιατρική χρήση της κάνναβης το 2015, ενώ αποποινικοποιήθηκε η κατοχή για προσωπική χρήση καθώς και η αυτοκαλλιέργεια μέχρι 20 φυτών. Υπάρχει ήδη νομοθετική πρωτοβουλία στο Κογκρέσο της χώρας για την πλήρη νομιμοποίηση της κάνναβης.

Στο **Μεξικό** πρόσφατη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου έκρινε αντισυνταγματικούς του νόμους που απαγορεύουν την κατοχή και αυτοκαλλιέργεια κάνναβης για προσωπική χρήση καθώς θεωρείται ατομικό δικαίωμα, ενώ από το 2009 έχει αποποινικοποιηθεί η κατοχή μικρών ποσοτήτων κάνναβης για προσωπική χρήση. Ο τωρινός Πρόεδρος του Μεξικού αν και δεν συμφωνεί με την πλήρη νομιμοποίηση έχει ανοίξει δημόσιο διάλογο πάνω στο θέμα.

Το **Πουέρτο Ρίκο** νομιμοποίησε την ιατρική χρήση της κάνναβης το 2015, ενώ η **Τζαμάικα** την ίδια χρονιά αποποινικοποίησε την κατοχή 56 γραμμαρίων κάνναβης για προσωπική χρήση, την καλλιέργεια μέχρι 5 φυτών, και θα δώσει άδειες για την καλλιέργεια και πώληση κάνναβης για ιατρική, θρησκευτική και διατροφική χρήση.

Στην **Παραγουάη** και το **Περού** η κατοχή κάνναβης για προσωπική χρήση είναι αποποινικοποιημένη, στα όρια των 8 και των 10 γραμμαρίων αντίστοιχα. Στην **Κόστα Ρίκα** η κατοχή για προσωπική χρήση και η

αυτοκαλλιέργεια έχει ουσιαστικά αποποινικοποιηθεί.

Στον **Ισημερινό** η κατοχή μέχρι 10 γραμμαρίων κάνναβης θεωρείται προσωπική χρήση και έχει αποποινικοποιηθεί από το 2013. Τέλος στην **Αργεντινή** από το 2009 έχει αποποινικοποιηθεί η κατοχή μικρών ποσοτήτων κάνναβης για προσωπική χρήση σε ιδιωτικούς χώρους σύμφωνα με απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Ενδιαφέροντα **συμπεράσματα** που εξάγουμε από την βιβλιογραφία και την διεθνή εμπειρία:

- 250 εκατομμύρια πολίτες στην Ευρώπη και 500 εκατομμύρια διεθνώς έχουν νόμιμη πρόσβαση στην ιατρική χρήση της κάνναβης.
- Υπάρχει ένα αυξανόμενο ρεύμα αναγνώρισης της θεραπευτικής αξίας της κάνναβης και όσο περισσότερες χώρες προχωρούν σε νόμιμα μοντέλα ρύθμισης τόσο η έρευνα πάνω στα κανναβινοειδή θα επεκτείνεται και θα μαθαίνουμε όλο και περισσότερα γι αυτό το φυτό.
- Όπου έχει υπάρξει αποποινικοποίηση ή και νομιμοποίηση της ιατρικής και της ευφορικής χρήσης της κάνναβης δεν έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση στη χρήση ανάμεσα στους νέους και τον γενικό πληθυσμό. Αντίθετα βλέπουμε ότι λόγω του ότι το μη απαγορευμένο δεν έλκει, υπάρχει μείωση του αριθμού όσων δοκιμάζουν κάνναβη έστω και μια φορά, ενώ μειώνεται η προβληματική χρήση ανάμεσα στους νέους όπως είδαμε σε Πορτογαλία, ΗΠΑ και Ισπανία.
- Όπου έχει γίνει νόμιμη η κάνναβη μειώθηκαν οι συλλήψεις και ο αριθμός των φυλακισμένων, έχει μειωθεί η εγκληματικότητα, έχουν εξοικονομηθεί πόροι από το δικαστικό σύστημα και την αστυνομία, έχουν μπει στα ταμεία πολλά εκατομμύρια από τους φόρους και τις ασφαλιστικές εισφορές, έχουν ενισχυθεί κοινωνικές υποδομές καθώς και τα κονδύλια για πρόληψη και θεραπεία.
- Μερικά από τα παράπλευρα οφέλη της κάνναβης που έχουν παρατηρηθεί όπου έχει αποποινικοποιηθεί/νομιμοποιηθεί για ιατρική ή/και ευφορική χρήση περιλαμβάνουν επίσης μείωση της ενδοοικογενειακής βίας, μείωση της κατανάλωσης αλκοόλ και καπνού, μείωση των αυτοκτονιών, μείωση των τροχαίων, καθώς και μείωση της χρήσης και των θανάτων από οπιούχα συνταγογραφούμενα φάρμακα.
- Υπάρχουν διαφορετικά μοντέλα νόμιμης ρύθμισης ή και αποποινικοποίησης, άλλα πιο εμπορικά (όπως στις ΗΠΑ- dispensaries και την Ολλανδία- coffeshop), άλλα πιο κοινωνικά (όπως στην Ουρουγουάη και την Ισπανία- κοινωνικές λέσχες κάνναβης). Όλα έχουν να δείξουν μόνο θετικά αποτελέσματα σε ότι αφορά την απεξάρτηση του χρήστη από το οργανωμένο έγκλημα, την αποδυνάμωση της μαφίας και κόψιμο των ροών των εσόδων της που πλέον καταλήγουν σε νόμιμες επιχειρήσεις που πληρώνουν φόρους και προσλαμβάνουν υπαλλήλους.
- Τα φαρμακευτικά σκευάσματα που κυκλοφορούν κοστίζουν πολύ ακριβά (από 8 μέχρι 350 ευρώ το γραμμάριο), όπως και η κάνναβη στα Αμερικάνικα dispensaries (πχ στο Κολοράντο φτάνει τα 20 δολάρια το γραμμάριο), ιδιαίτερα σε σχέση με το κόστος της κάνναβης τις κοινωνικές λέσχες κάνναβης (3-8 ευρώ το γραμμάριο) και το κόστος αυτοκαλλιέργειας (0.5-2 ευρώ το γραμμάριο).
- Η παγκόσμια αγορά ιατρικής κάνναβης αποτιμάται στα 250 δισεκατομμύρια δολάρια μέχρι το 2020.

Έρευνα και επιμέλεια ΜΘ- **Ηλιόσποροι**, Μάιος 2016.

www.iliosporoi.net

Το περιεχόμενο της έρευνας είναι ελεύθερο για αναπαραγωγή με υποχρεωτική αναφορά στην πηγή και την ιστοσελίδα μας. Υπάγεται σε Άδεια Χρήσης Creative Commons Attribution-Non Commercial 3.0 Ελλάδα.

Πηγές:

Διεθνή δεδομένα:

- https://www.unodc.org/pdf/convention_1961_en.pdf
- https://en.wikipedia.org/wiki/Legality_of_cannabis_by_country
- <http://www.emcdda.europa.eu/topics/pods/legal-supply-of-cannabis>
- <https://ncpic.org.au/medical-cannabis/medical-cannabis-around-the-world/>
- <http://mercycenters.org/world/europe.html>

- <http://www.medicalcannabis-biketour.com/national-international-regulations-2/>
- <http://www.cheatsheet.com/politics/10-countries-that-have-or-will-see-marijuana-legalization.html/>
- <http://www.medicalcannabiscouncil.ca/blogmaster/eu-medical-cannabis>
- http://www.huffingtonpost.ca/2016/02/01/marijuana-legalization-infographic_n_9132170.html
- http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR500/RR510/RAND_RR510.pdf
- http://www.emcdda.europa.eu/attachements.cfm/att_5739_EN_Medical_cannabis_FINAL.pdf
- http://www.archive.beckleyfoundation.org/pdf/Concl_Rec_Greek.pdf
- http://www.eurad.net/filestore/PDF/212181Eurad_Cannabiscoverandpagesforweb.pdf
- http://www.ihra.net/files/2012/09/04/Chapter_3.4_drug-decriminalisation_.pdf
- <http://www.lse.ac.uk/IDEAS/publications/reports/pdf/LSE-IDEAS-DRUGS-REPORT-FINAL-WEB01.pdf>
- [http://www.drugpolicy.org/sites/default/files/DPA%20Fact%20Sheet_Approaches%20to%20Decriminalization_\(Feb.%202016\).pdf](http://www.drugpolicy.org/sites/default/files/DPA%20Fact%20Sheet_Approaches%20to%20Decriminalization_(Feb.%202016).pdf)
- <http://www.countthecosts.org/sites/default/files/release-quiet-revolution-drug-decriminalisation-policies.pdf>
- http://www.ycsg.yale.edu/assets/downloads/taking_control.pdf
- [http://www.ijdp.org/article/S0955-3959\(15\)00003-1/pdf](http://www.ijdp.org/article/S0955-3959(15)00003-1/pdf)
- [http://www.ijdp.org/article/S0955-3959\(14\)00363-6/pdf](http://www.ijdp.org/article/S0955-3959(14)00363-6/pdf)
- <http://www.tdpf.org.uk/sites/default/files/How-to-Regulate-Cannabis-Guide.pdf>

Πορτογαλία:

- https://www.drugpolicy.org/sites/default/files/DPA_Fact_Sheet_Portugal_Decriminalization_Feb2015.pdf
- http://object.cato.org/sites/cato.org/files/pubs/pdf/greenwald_whitepaper.pdf
- <https://sensiseeds.com/en/blog/cannabis-portugal-en/>
- <https://www.unodc.org/documents/ungass2016/Contributions/Civil/Transform-Drug-Policy-Foundation/Drug-decriminalisation-in-Portugal.pdf>
- <http://druglawreform.info/en/weblog/item/4003-portugal-progresses-toward-integrated-cannabis-regulation>
- [https://www.law.berkeley.edu/files/Laqueur_\(2014\)_-_Uses_and_Abuses_of_Drug_Decriminalization_in_Portugal_-_LSI.pdf](https://www.law.berkeley.edu/files/Laqueur_(2014)_-_Uses_and_Abuses_of_Drug_Decriminalization_in_Portugal_-_LSI.pdf)
- <https://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/drug-policy-in-portugal-english-20120814.pdf>

Ισπανία:

- <http://www.cannabis-spain.com/legal/>
- <http://www.talkingdrugs.org/catalonia-cannabis-clubs-gain-formal-licensing>
- <https://sensiseeds.com/en/blog/getting-medicinal-cannabis-catalonia-overview-current-situation/>
- <http://marijuanagames.org/catalonia-parliament-passes-regulations-for-barcelona-cannabis-clubs/>
- <http://pgmccg.nl/medical-cannabis-spain/>
- <http://www.tdpf.org.uk/blog/cannabis-social-clubs-spain-legalisation-without-commercialisation>
- <http://www.undrugcontrol.info/en/publications/legislative-reform-series-/item/1095-cannabis-social-clubs-in-spain>
- <http://www.law.qmul.ac.uk/docs/staff/department/148791.pdf>

Ιταλία:

- <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.15252/embr.201439742/pdf>
- <http://www.ozy.com/fast-forward/italy-blazes-a-trail-for-legal-european-weed/64520>

- <https://greenrushedaily.com/2016/01/20/italy-decriminalizes-marijuana-helps-move-europe-toward-legalization/>
- <http://www.ibtimes.com/marijuana-legalization-italy-pot-laws-eased-growers-cultivating-medical-cannabis-2267841>
- <http://www.euronews.com/2015/07/29/italy-s-army-bringing-down-the-cost-of-getting-high-on-medical-marijuana/>
- <http://www.thelocal.it/20150728/is-italy-about-to-legalize-cannabis>

Αυστρία:

- <https://sensiseeds.com/en/blog/legal-status-of-cannabis-in-austria/>
- <http://blog.hanfinstitut.at/cannabis-the-situation-in-austria/>
- http://www.encod.org/info/IMG/pdf/CND2015_Austria.pdf

Βέλγιο:

- <https://sensiseeds.com/en/blog/legal-status-of-cannabis-in-belgium/>
- <http://www.globaltimes.cn/content/926772.shtml>
- https://www.wiv-isp.be/Repository%20public%20docs%20RefMan/Category%20d/Plettinckx_2013_EN.pdf
- http://www.issdp.org/conference-papers/2013/2013_papers/Hakkarainen%20P%20-%20Growing%20medicine%20-%20Small-scale%20cannabis%20cultivation%20for%20medical%20purposes.pdf
- http://www.fuoriluogo.it/blog/wp-content/upload/Decorte_CSCs-in-Belgium_IJDP2014.pdf

Τσεχία:

- <https://sensiseeds.com/en/blog/legal-status-of-cannabis-in-the-czech-republic-an-overview/>
- <http://www.medical-cannabis-conference.com/en>
- <https://www.tni.org/en/article/cannabis-policy-in-the-czech-republic>
- http://www.emcdda.europa.eu/attachements.cfm/att_142349_EN_CZ-NR2010.pdf
- <http://www.vlada.cz/en/ppov/protidrogova-politika/government-council-for-drug-policy-coordination-72748/>
- https://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/A_Balancing_Act-03-14-2012.pdf

Φιλανδία:

- <http://www.helsinkitimes.fi/columns/columns/business-view/10740-legalise-marijuana-2.html>
- <http://www.icenews.is/2012/09/04/finland-set-for-medical-cannabis-legalisation/#axzz47UUwK1eO>

Νορβηγία:

- <http://goscandinavia.about.com/od/norwa1/fl/Marijuana-in-Norway.htm>

Δανία:

- <https://sundhedsstyrelsen.dk/en/news/2014/~media/57439DD97F054C60AE9B6A7FFC68F3BC.ashx>
- <http://cphpost.dk/news/parliament-considering-medicinal-cannabis-in-denmark-majority-in-favour.html>
- <http://www.thelocal.dk/20141031/denmark-funds-medicinal-cannabis-research>
- <http://mmcd.dk/>

Γερμανία:

- <http://www.dw.com/en/law-professors-demand-cannabis-legalization/a-17559144>
- <http://mjnews.com/germany-proposes-medical-marijuana-program/>

- <https://www.whaxy.com/news/germany-allows-medical-cannabis-cultivation>
- http://www.bmg.bund.de/fileadmin/dateien/Downloads/Gesetze_und_Verordnungen/GuV/C/160108_GE_Cannabis_als_Medizin_mit_Cannabisagentur.pdf
- <http://www.cannabis-med.org/data/pdf/2003-02-2.pdf>
- <https://www.aerzteblatt.de/pdf/DI/109/29/m495.pdf>
- http://www.stcm.ch/files/presentation_roenitz.pdf
- <http://medicalmarijuanainc.com/germany-marijuana-laws/>

Ολλανδία:

- https://www.cannabisbureau.nl/Media/Default/PDF/5089-A5-BMC-Pat-ENG-web_35842.pdf
- http://www.encode.org/info/IMG/pdf/Medical_cannabis_in_the_Netherlands_Derrick_Bergman_CND2015_Vienna-1-2.pdf
- <https://dmms2015.com/wp-content/uploads/2015/11/Amsterdam-Policy-on-Soft-Drugs.pdf>
- http://www.cannabis-med.org/data/pdf/en_2006_01_1.pdf
- https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/working_papers/2010/RAND_WR768.pdf
- <https://thecannabus.files.wordpress.com/2011/09/medical-use-of-cannabis-in-the-netherlands.pdf>
- https://www.researchgate.net/publication/7981662_Medical_use_of_cannabis_in_the_Netherlands
- http://www.stcm.ch/en/files/paper_hazekamp_2013.pdf
- <http://www.cedro-uva.org/lib/boekhout.dutch.pdf>
- <https://www.opensocietyfoundations.org/sites/default/files/coffee-shops-and-compromise-20130713.pdf>
- <http://www.tdpf.org.uk/sites/default/files/Netherlands.pdf>
- http://faculty.publicpolicy.umd.edu/sites/default/files/reuter/files/interpreting_dutch_cannabis_policy.pdf
- <https://www.tni.org/files/drugsalternativesuseurope.pdf>

Αγγλία:

- <http://medicalmarijuana.co.uk/>
- <http://www.release.org.uk/law/uks-law-medical-cannabis>
- <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/cannabis-legalisation-nick-clegg-backs-campaign-calling-for-medical-use-of-drug-a6866271.html>
- <http://www.theguardian.com/society/2014/aug/15/cannabis-marijuana-medicine-law-growing>
- <http://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/cannabis-legalisation-marijuana-uk-1bn-a-year-in-taxes-a6918161.html>
- <http://ukcsc.co.uk/cannabis-law/>
- http://tdpf.org.uk/sites/default/files/A_framework_for_a_regulated_market_for_cannabis_in_the_UK.pdf
- https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/119174/acmd-cannabis-report-2008.pdf
- http://reformdrugpolicy.com/wp-content/uploads/2011/10/paper_01.pdf
- <http://www.ukdpc.org.uk/wp-content/uploads/a-fresh-approach-to-drugs-the-final-report-of-the-uk-drug-policy-commission.pdf>

Γαλλία:

- <https://www.rt.com/news/france-medicine-marijuana-approve-386/>
- <https://sensiseeds.com/en/blog/legal-status-cannabis-france-overview/>
- <http://www.thelocal.fr/20130610/legalized-cannabis-tea-could-be-on-drug-menu-for-french-patients-in-pharmacies>

Μάλτα:

- http://www.maltatoday.com.mt/news/national/46840/watch_medical_cannabis_will_be_available_from_pharmacies#.VydPRfI97IU
- http://www.maltatoday.com.mt/news/national/46670/new_drugs_law_to_allow_use_of_cannabis_for_medical_use#.VydP5vI97IU

Κροατία:

- <https://massroots.com/blog/medical-cannabis-legalized-in-croatia>
- <http://medicalxpress.com/news/2015-10-croatia-marijuana-medical.html>
- <http://www.total-croatia-news.com/business/2318-medical-marijuana-coming-to-croatian-pharmacies-in-march>
- <http://www.ibtimes.com/marijuana-legalization-2015-croatia-legalizes-weed-medical-use-2143078>
- <http://www.theweedblog.com/croatia-decriminalizes-possession-of-drugs/>

Σλοβενία:

- <https://sensiseeds.com/en/blog/legal-status-cannabis-slovenia-overview/>
- <http://www.afr.com/technology/aussie-pot-stock-mgc-pharmaceuticals-wins-license-to-grow-marijuana-20150610-ghkgi5>
- <http://www.institut-icanna.com/en/index.html>

Ρουμανία:

- <http://www.romania-insider.com/romania-becomes-10th-country-in-the-eu-to-allow-medical-use-of-marijuana/>
- http://www.huffingtonpost.com/2013/10/05/romania-medical-marijuana-legal_n_4049658.html
- <http://www.cannabisclub.ro/>

ΠΓΔΜ:

- <http://www.medicalmarijuana.com.au/medical-marijuana/cannabis/macedonia-is-set-to-become-the-14th-country-in-europe-to-legalise-medical-cannabis>
- <http://www.balkaninsight.com/en/article/macedonia-considers-legalizing-medical-marijuana-11-23-2015>

Αυστραλία:

- <http://www.ibtimes.com/australia-canada-other-economies-are-entering-billion-dollar-medical-cannabis-industry-1513961>
- <http://www.businessinsider.com.au/medical-marijuana-is-now-legal-in-australia-2016-2>
- http://mgcpharma.com.au/wp-content/uploads/2016/03/mgc_whitepaper_final-sml.pdf
- https://ndarc.med.unsw.edu.au/sites/default/files/ndarc/resources/DPMP%20Medicinal%20Cannabis%20Paper%2010th%20March%202015_0.pdf
- <https://www.health.qld.gov.au/publications/system-governance/legislation/reviews/medicinal-cannabis/overview-medicinal-cannabis-2016.pdf>
- http://www.atoda.org.au/wp-content/uploads/ANCD_Medicinal_Cannabis_Information_Paper.pdf
- <http://www.news.com.au/finance/business/other-industries/legalising-medical-cannabis-sounds-great-if-you-can-afford-it/news-story/60ee23bfa8ee31c7a816d598efa44328>

ΗΠΑ

- <http://medicalmarijuana.procon.org/view.resource.php?resourceID=000881>
- <http://ftp.iza.org/dp6592.pdf>
- <https://mjbizdaily.com/wp-content/uploads/2016/03/Factbook2016ExecutiveSummary.pdf>

- <http://www.cnn.com/2016/02/01/legal-us-pot-sales-soar-in-2015.html>
- [http://www.thelancet.com/pdfs/journals/lanpsy/PIIS2215-0366\(15\)00217-5.pdf](http://www.thelancet.com/pdfs/journals/lanpsy/PIIS2215-0366(15)00217-5.pdf)
- <http://mic.com/articles/126303/where-is-marijuana-legal-in-the-united-states-list-of-recreational-and-medicinal-states#.BQAruPKKB>
- <http://www.usatoday.com/story/money/business/2016/01/04/24-7-wallst-legalize-marijuana/78077366/>
- <http://fortune.com/2016/02/01/marijuana-sales-legal/>
- <http://www.usatoday.com/story/money/business/2016/03/20/legal-marijuana-sales-forecast-hit-23b-4-years/82046018/>
- http://www.huffingtonpost.com/2015/01/26/marijuana-industry-fastest-growing_n_6540166.html
- http://catalyst.harvard.edu/pdf/chirp/Medical_Marijuana_Report.pdf
- https://www.drugpolicy.org/sites/default/files/Colorado_Marijuana_Legalization_One_Year_Status_Report.pdf
- <https://www.fas.org/sgp/crs/misc/R43435.pdf>
- <http://www.brookings.edu/~media/Research/Files/Papers/2015/04/global-drug-policy/Kleiman--Walsh-and-Co-final.pdf?la=en>
- <https://www.colorado.gov/pacific/sites/default/files/Market%20Size%20and%20Demand%20Study.%20July%209.%202014%5B1%5D.pdf>
- <http://www.itep.org/pdf/marijuanaissuesreport.pdf>
- <http://content.lib.utah.edu/utils/getfile/collection/etd3/id/1880/filename/1882.pdf>
- <http://www.brookings.edu/~media/research/files/reports/2014/10/15-marijuana-legalization-modernize-drug-treaties-bennett-walsh/cepmmjlegalizationv4.pdf>
- <https://www.swansea.ac.uk/media/Leg%20Reg%20Cannabis%20digital%20new-1.pdf>
- <http://www.thecannabist.co/2016/02/02/california-medical-association-backs-recreational-marijuana-plan/47518/>
- <http://www.cmanet.org/news/press-detail/?article=ca-medical-association-announces-support-for>

Ουρουγουάη:

- [https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/Marijuana%20Legalization%20in%20Uruguay%20and%20Beyond_brief%20report_v3%20\(2\).pdf](https://www.wilsoncenter.org/sites/default/files/Marijuana%20Legalization%20in%20Uruguay%20and%20Beyond_brief%20report_v3%20(2).pdf)
- <http://www.brookings.edu/~media/Research/Files/Papers/2015/04/global-drug-policy/Walsh--Uruguay-final.pdf?la=en>
- http://www.drugpolicy.org/sites/default/files/Fact_Sheet_Marijuana_Legalization_in_Uruguay_0.pdf
- <https://www.swansea.ac.uk/media/Uruguay%20Situation%20Analysis.pdf>
- <http://www.austriancenter.com/wp-content/uploads/2014/01/Pascual-Alfredo-Cannabis-legalization-in-Uruguay.pdf>
- <https://openaccess.leidenuniv.nl/bitstream/handle/1887/33373/Latin%20America's%20New%20Discourse%20Towards%20Drug%20Policies.%20The%20Role%20of%20Cannabis%20Legalization%20in%20Uruguay.pdf?sequence=1>
- http://www.insightcrime.org/images/PDFs/2016/uruguay_legalization.pdf
- <https://panampost.com/editor/2016/02/11/what-happened-with-marijuana-legalization-in-uruguay/>
- <http://mic.com/articles/106094/one-year-after-uruguay-legalized-marijuana-here-s-what-it-s-become#.b5Mc4DI7i>
- https://lacc.fiu.edu/events/2015/marijuana-legalization-in-uruguay-and-beyond/14561_sipa_marijuana-research_report2-1.pdf

Χιλή:

- <http://www.reuters.com/article/us-chile-cannabis-idUSKCN0UX26F>

- <http://druglawreform.info/en/country-information/latin-america/chile/item/202-chile>
- <http://www.bbc.com/news/world-latin-america-29693386>
- <http://www.theguardian.com/world/2015/jul/07/chile-step-toward-cannabis-decriminalisation-marijuana>

Κολομβία:

- <http://www.bbc.com/news/world-latin-america-35165169>
- <http://colombiareports.com/colombia-decriminalizes-marijuana-cultivation-up-to-20-plants/>
- <http://www.theguardian.com/world/2015/dec/22/colombia-president-legalise-medical-marijuana>

Μεξικό:

- <http://www.theatlantic.com/international/archive/2015/11/mexico-marijuana-legal-human-right/415017/>
- http://www.nytimes.com/2015/11/05/world/americas/mexico-supreme-court-marijuana-ruling.html?_r=0
- <http://edition.cnn.com/2015/11/04/americas/mexico-supreme-court-legal-marijuana/>
- <http://www.telesurtv.net/english/news/Mexico-Kicks-Off-Historic-Debate-on-Marijuana-Legalization-20160126-0037.html>

Πουέρτο Ρίκο:

- <http://www.telesurtv.net/english/news/Puerto-Rico-Legalizes-Medicinal-Marijuana-Use-20150504-0006.html>
- <http://time.com/3845638/puerto-rico-medical-marijuana/>

Τζαμάικα:

- <http://www.telesurtv.net/english/news/Jamaican-Senate-to-Vote-on-Marijuana-Legalization-20150123-0014.html>
- <http://www.thecannabist.co/2015/04/15/jamaica-marijuana-laws/33298/>

Ισημερινός:

- <http://www.insightcrime.org/news-briefs/ecuador-president-proposes-tougher-punishment-for-microtraffickers>
- <https://www.cuencahighlife.com/the-marijuana-situation-in-latin-america-ecuador-and-cuencas-expat-community/>
- <https://panampost.com/rebeca-morla/2015/04/14/ecuador-breaks-the-ice-on-drug-legalization-in-landmark-bill/>

Αργεντινή:

- <http://narcosphere.narconews.com/notebook/kristin-bricker/2009/09/argentina-legalizes-personal-marijuana-use>
- <http://druglawreform.info/en/country-information/latin-america/argentina/item/199-argentina>
- <http://www.ibtimes.com/latin-america-softens-marijuana-1657772>

Το περιεχόμενο της έρευνας είναι ελεύθερο για αναπαραγωγή με υποχρεωτική αναφορά στην πηγή και την ιστοσελίδα μας. Υπάγεται σε Άδεια Χρήσης Creative Commons Attribution-Non Commercial 3.0 Ελλάδα.